

בעזרת השם יתברך

גליון # 2 – חודש חשון תשכ"ח

אגרון עולמי לגלות את האמת על חיוב ישוב ארץ ישראל
שהיא מצות עשה מן התורה ושקולה כנגד כל מצות התורה

בירורי הלכות מכל ספרי שאלות ותשובות

הגליונות האלו מיוסדים לשבור את כח של אלו שמוציאים דיבתם רעה על ארצינו הקדושה כמו שכתוב בספר חפץ חיים בהקדמה, וז"ל: ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מפבר מעת מעשה המרגלים, כמו שכתוב בתהלים (פרק קי"ו, כ"ו-כ"ז), "וישא ידו להם להפיל אותם וגו' בגוים ולזרותם בארצות", וכמו שפרש רש"י שם והרמב"ן בפרשת שלח, (במדבר י"ד א') וחטא המרגלים הלא היה עון לשון הרע, וכמו דאיתא בערכין (דף ט"ו.) אם כן אנו מכרחין לתקן זה החטא קדם הגאולה. וכדאיתא בתנא דבי אליהו שהלשון הרע עולה עד כנגד כסא הכבוד, ובפרט כשהוא מדבר נגד ארץ ישראל.

על ידי שנלמוד על מצות ישוב ארץ ישראל נזכה שכל בני ישראל יעלו לארצינו הקדושה כמ"ש בעובדיה (פרק א פסוק יז) ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש וירשו בית יעקב את מורשיהם. (ובספר ישעיה פרק ס פסוק כא) ועמד כלם צדיקים לעולם וירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה. ונזכה בקרוב ממש לביאת משיח צדקינו בב"א.

עוד לקטנו מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה

עיה"ק צפת תובב"א

מצות ישיבת ארץ ישראל

על פי שאלות ותשובות באלף שנים האחרונות

שו"ת מבי"ט חלק ג' סימן קלא

שאלה?

... דיינים ראיתי עולים מן הארץ ארץ ישראל אשר עיני ה' אלקינו בה ויש מן אלו הדיינים נראה מדבריהם שאין מצוה בזמן הזה לעלות לארץ ישראל אפי' לצורך מצוה אחרת ואינו כך כי מה שכתב רבינו חיים ז"ל כי בזמן הזה אין כופין איש לאשתו או אשה לאיש אינו אלא משום סכנת דרכים להוליק עם אשתו ועם בני ביתו אבל איש

אחד שהולך לסחורה או לדרך מצוה אין סכנה מצוייה גם עם בני ביתו באלו הזמנים שנתגדלו שני מלכיות אדום וישמעאל שהם שולטים ברוב ישוב ורוב הזמנים יש שלום ביניהם אין הסכנה מצוייה כל כך ויש זמנים בכל השנים שיכולי' לבא מארץ מרחקים ומצויים בני אדם לבא לארץ ישראל מארץ אדום מאטלייא מאשכנז מפראנסייא למלכות תוגרמה ומתוגרמה להן אפי' לסחור' שהוא דבר רשות לגבי מצות עליה לארץ ישראל וגם כי לפעמים יש שוללים בדרכים ושבאי על הרוב הם בטוחים

ונבא לנינון דידן שהר' ברוך יש לו יבמה זקוק' לו זה ה' או ו' שני' שמת אחיו בטריפו' והיבמ' שבא' פה לארץ ישראל עם בעלה קשה בעיני' לחזור לשם והית' ממתנ' שיבא גם הוא עם כל בני ביתו פה כי כן אומרים שנדר ושהיה התנאי ביניהם כשב' פה בעלה שהוא יבא אחריה וכשראו שלא בא הלך עם היבמה דון שלמה דילא קושטא שם לדבר אליו שיקיים הבטחתו ונדרו לבא וגם אגב אורחיה יכנוס או יחלוץ ולא יצטרך שתטרח היא ללכת אחריו והוא מיאן ואינו רוצה לבוא ומכחיש דבר הנדר ובהיותם בתגר זה כמה ימים עשו שטר בירורין ונשבעו בבטול כל מודע' על דעת ה"ר יוסף די לאטש לקיים מה שיגזרו הנבררין על טפנותיה' /טענותיהם/ מבלי שום עכוב וללכת לטריפול תוך הזמן שיגזרו הם וכמו

שכתוב בתורף השבועה שילך אם לא ימנעוהו אונס גלוי לנבררים ולמכריע למקום שתהיה היא ליבם או לחלוץ כפי מה שיגלה הוא דעתו אז ועל זה גזרו הנבררים אז בחדש אדר השל"ג שילך תוך הזמן שקצבו לחלוץ או ליבם וכשקרב הזמן ניחם ה"ר ברוך ונתחרט חרטה גמורה על שבועתו וכתב כי היה רואה פני המלחמה וסערות וגם היה ירא פן ילכו נכסיו לאבדון אם ילך אז והאחרון הכביד משום עגונא דאתתא היא אשתו הצועקת מרה על הליכתו ופרידתו ממנה ועזוב אותה עם בנים קטנים פן יקראם אסון כי היא אינה מתרצה כלל לבא אחריו וגם לשום שלום בין איש לאשתו אשר ה' חפץ בזה כמו שנראה מענין הסוטה ושגיזמה עליו להרחיק נדוד ממנו ולעזוב ילדיו גמולי חלב והפליג ה"ר ברוך בענין זה שלא יוכל להמלט לשאול היתר לשבועה אי משום עגון אי משום חיוב שאר ועונה ומשום קטטה שבינו לבינה ופקוח נפש הילדי' ואם יש עגון ליבמה יש עיגון לאשתו ושתב' יבימתו אליו כדין התורה ושגם כי נשבע לדעת ה"ר יוסף והוא אינו רוצה שיתירו לו לא היה ממה שעשה טובה עמה גם לא הוזכר על דעת המקום ועל דעת הרבים כי גם בזה יש התרה משום מצוה ושיוכל לעשות התרה בשלשה הדיוטות ואח"כ יודיע להר"י די לאטש כל זה ויותר מזה כתב ה"ר ברוך לשאול על שבועתו. ועל כל אלו הטענו' האחרון הכביד ענין עגון אשתו שכתב על זה הרב רבי אליעזר הרופא מקרימונא שהדין עמו ואינו חייב לקיים דברי המבוררים ואפילו היה רוצה אינו רשאי בלתי רשות אשתו כאשר נתחייב בשטר הכתובה שנשבעים על כל תנאי

הכתובה ואפי' שלא נשבע נתחייב בכתובה כהלכת גוברין יהודאין וכו' הרי שבועתך שנשבעת ללכת בלתי רשותה היא שבועת שוא כנשבע שלא לפרוע חובו וכתב שגדולה מזו כתב הר"ן בתשובה בא' שנשבע על דעת רבים ועל דעת הב"ה לשמעון ולוי ללכת לג"פרי /לגיפרי/ ולקבוע דירה בארץ ישראל או בסביבותי' ועתה רואה שאשתו מסרב' והשיב מיראי הוראה אני וכל שכן בהיתר שבועה חמורה כזו שראוי לכל בעל נפש לברוח מזה כבורח מן הנחש אבל מה אעשה וכו' שיש כאן חומר עיגון האשה וקרוב אני לומר ששבועה זו אינה צריכה היתר חכם דהוה ליה נשבע לעבור על המצוה שאין האיש רשאי להניח את אשתו ולילך לו וגם לא להוציאה ממקומ' וכי תימא הכל מעלין לארץ ישראל שאני הכא שעל מנת כן נשבע שיוכל לדור בדמשק או באלכסנדרי' וכיון שאיכו /שאינו/ רשאי לצאת משם אלא על מנת לעלות לארץ ישראל לא חלה שבועה וכי תימא יגרשנה יש חרם שלא לגרש וכיון שכן יכולים אני לסמוך בהתר שבועה זו על דברי המתירי' ולא נחוש לחומר מיעוט האוסרים שזה דבר מצוה שלא להפריד בין איש לאשתו ועוד שאיפשר שאין שבועה זו על דעת רבים שרבינו האי ז"ל כתב שבעינן על דעת רבים וברבים וכן רש"י ז"ל ורבים הם שלשה וזה לא נשבע אלא בפני שנים ועוד שדברי רש"י מוכיחים פ' בתרא דמכות דאין נדר על דעת רבים כלום אלא כשנדר לקיים מצוה אבל לדבר הרשות לא ואעפ"י שיש מי שחלק עליו מודים הם שאין דעת רבים חל על דבר איסור ואעפ"י שנשבע ע"ד המקום אין דעתו של מקום מצורף

בדבר שיש בו נדנוד עבירה ולפיכך דעת' להתי' שבועה זו
ואם קבל טובה משמעון ולוי בשביל שבועה זו צריך שיעשה
יכלתו בכל מאמצי כחו שיתרצו הם בהית' השבוע' ע"כ לשון
הר"ן ז"ל וכתב הרב הפוסק הרי לך שכל מה שנסתפק הר"ן
לא היה רק להיו' אותה שבועה על דעת רבים אבל אם לא
היתה ע"ד רבים לא היה מספק כלל ואפי' עם היותה ע"ד
רבים כתב שקרוב הדבר שאין צריך התרה כל שכן וק"ו שזו
שבועתך אין צריך התרה עד כאן. ואני אומר כי אין ראייה
לנ"ד מתשובת הר"ן ז"ל כי בנ"ד נשבע לעשות מצוה לחלוץ
או ליבם שאעפ"י שהיא חייבת ללכת אחריו כדכתי' זקני עירו
עתה שנשבע הוא ללכת אחריה כבר נעקר' חיוב שלה לו
שחייב ללכת ליבם או לחלוץ ובתשובת הר"ן ז"ל לא נשבע
ללכת לארץ ישראל דוקא אלא גם לסביבותיה דליכא מצוה.
עוד הכא בנ"ד מלבד מה שנשבע על דעת ה"ר יוסף לאטש
היתה השבועה גם כן לדעת חמיו שנתעצם עמו והיה תובעו
כי מקודם נדר לבא עמו שיבא ליבם או לחלוץ לבתו ועל זה
הוכרח ליטעם ואין לו היתר כי אם ברשות חמיו כמי שנשבע
לפרוע לחבירו שאין שום חכם רשאי להתיר כי אם המלוה
פיאמר /שיאמר/ התקבלתי ותשובת הר"ן ז"ל אעפ"י
שהיתה לדעת אותם השנים הם רצו מדעתם לחיזוק השבוע'
ליטעם לדעת' שאם לא היו רוצים לא היה מי שיכריח'
והשבועה או הנדר שאדם עושה מעצמו כמו שכתו' איש כי
ידור נדר הוא שכתוב בו לא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו
אבל נדר או שבועה שעושה אדם לבקשת ותביעת חבירו על
זכות שיש לו עליו כמו אם חייב לו שמשביעו שיפרע לו או

בכמו נ"ד שהיה תובעו על מה שנדר ללכ' עמו ועל זה נשבע לקיים דברי המבוררין שחייביהו ללכת אינו נכלל בכלל הכתוב אבל אחרים מוחלין לו שהם ב"ד שמתירין לו אלא האחרי' הם אותם שהדירוהו או השביעוהו לדעתם ולצרכם כמו בנ"ד אבי היבמה ורבי יוסף אשר נשבע לדעתו במקום אבי היבמה וגם כי היה הוא מכחיש הנדר נראה ודאי שהיה מכחיש בפיו מפני שלא היו עדים מצויין או שלא נדר כי אם בינו לבינו ועל זה היה מכחישו שאם היה אמת שלא נדר מי היה מכריח אותו בשבוע' לקיי' מה שיגזרו עליו ללכת כיון שהיה הוא פטור ומותר מן התורה שלא ללכת אצלה והיא היתה חייבת ללכת אצלו מדין תור' וזה ה"ר ברוך איש יודע ספר הוא והיה יודע וטען כך שתבא היא אצלו וא"כ מי הכריחו להתחייב אלא מפני שהיה חושש על שנדר והיה מרויח בזם שהיו מרויחים לו זמן של ההליכ' וגם הוא ואשתו היו מרוצי' בזה כי לא ניחם אלא עתה שקרב זמן השבועה כי ראה פני המלחמה מועדות ומה יש לו בין מלחמת האומות זו בזו הרי אינם מזיקים לעוברי' ושבים וכמו שבאים משם והולכים תדיר כל שנה היה יכול הוא גם כן לבוא לכנוס או לחלוץ כי לעולם יש מלחמות בינה' ואין הסוחרים נמנעים מללכת ולבא. ומה שכתב כי האחרון הכביד עיגונא דאתתא שצועקת מרה וכו' כל זה הוא כי תואנות הוא מבקש כי מקוד' לא היה נשבע הוא לקיים מה שיגזרו עליו שהיה יודע שיגזרו עליו ללכת לזמן זה אלא שרצ' אשתו אז להניחו ללכת כיון שראה שהיה צריך בעלה ללכת ולא אמר ה"ר שמואל ברוך בעלה אז שהיתה צועקת וגם עתה לא נראית

בב"ד ולא שלחה ע"י אחרים לצעוק כי אם הוא הצועק והמצעק אותה. גם מצות עונה אינה כשאר רוב מצות השוות בכל אדם אלא כפי מה שהוא אדם וכפי אומנותו ולא נאמר שבכל פעם שיזקק אדם לאשתו מקיים מצות עשה שהרי אמרו כל הממעט בתשמיש הרי זה משובח ובלבד שלא יבטל עונה אלא מדע' אשתו וכתב הרמב"ם ז"ל אסור לאדם למנוע אשתו מעוכתה /מעונתה/ ואם עבר ומנע כדי לצערה עבר על לא תעשה שבתורה שנאמ' שארה כסותה ועונתה לא יגרע נראה שאם לא לצערה אלא מפני עסקי' לא עבר ומינה שכשאינו מגרע העונה אינו מקיים מצוה מן התורה שהעונה היא לקיים מצות פריה ורביה וכשקיי' יכול למנוע אפילו העונה הקצוב' ברשות אשתו והרי העונה היא המכשירו במצוה של פריה ורביה שהרי מצות שאר כסות ועונה אינה מצוה נמנים אלא היא מצות לא תעשה שלא יגרע' ומצות פריה ורביה היא הנמנית בכלל מצות רמ"ח ומפני זה פורצי' בה בני אדם ללכת בדרכים ובסחורות יותר מזמן עונה שרוב הנשים דרכן למחול משום רווח ביתה ולרוב הפעמים משום צניעות שותקת ואפי' שלא קיים מצות פר"ו דא"כ מצות עונה היא דחזיא לפעמי' ואין בה כל כך עיקר לשתדחה השבועה מפניה כל שכן כשהשבועה היא לדבר מצוה כנדון דידן ומה שכתב הר"ן ז"ל לא כל הימנ' לעקור בידיים שאר כסות ועונה מפני ישוב ארץ ישראל היינו במה ששאלו ממנו היה שנשבע לקבוע דירה שם הן מעט הן הרבה והיה לה עגון בשלש אלה אבל בב"ד שהוא הולך לחלוץ או ליבם ולשוב לביתו וגם כבר קיים מצות פריה

ורביה לפי טענותי אף כי ייבם אולי יתנה וישתדל שתבא עמו או בין כך וכך תתרצה אשתו גם היא לבא אליו לא היה מיקל הר"ן ז"ל בשבועה זו מצורף למה שכתבתי כי שבוע' זו דנ"ד היא לתביע' אבי היבמ' מצד בתו ואינ' יכולים להתי' שלא מדעתו ותשוב' הר"ן ז"ל לא היתה כך אלא הן מעצמ' רצו לישב' ולחיזו' קיו' השבוע' כתב על דעת שני האנשי'. את כל זה כתבתי על מה שסמכו רוב הרבנים הגאון ה"ר אליעזר וחביריו כל הרבנים אבל על מה שכתב א' מהרבנים שצורף על ענין האשה ענין האונסי' כבר כתבתי כי אין בטענות בינדיט שום אונס ואינו אנוס בכך כיון שמצד הנד' היה כופה אותו אבי היבמ' ועל זה נתרצה להתחייב בקומפרומיסו אין כאן שום אונס וחייב לקיים שבועתו ולבא פה לכנוס או לפטור ואין שום חכם יכול להתי' לו כי ח"ו יכשל בחיוב הנידוי ולדעת קצת אין התרתו התרה. גם דין זה שהיבמה הולכת אחר היבם אינו כולל קבוע שהרי יש צד שילך הוא אחריה כמו שכתב בנ"י בשם הר"א על מימרא זו של רבי אמי היבמה הולכת אחר היבם להתירה אפי' מטברי' לצפורי דכתי' זקני עירו כו' דדוקא שמקום דירתו בצפורי אבל אם הלך לעיר אחרת אין היבמה הולכת אחריו אלא כופין אותו לבא אחרי' דלא מיקרי עירו אלא מקו' דירתו. ובירושלמי נמי משמע הכי וכדכתיב בפ' החולץ וזה היבם כפי הנשמע היתה דירתו בקאפשאנש והלך לדור באביניון ומקומו' אחרים.

ומ"מ בין כך ובין כך אין ראוי לרבנים נר"ו לחזק את ידו שלא יבא ואם יש איזו דררא דממונא יפייסו את אבי

היבמה שיתנו לו פה הוצאת הדרך ויבא כי אין לו שום נזק או הפסד בביאה ושלוחי מצוה אינם ניזוקין ואם יקשה לבו עוד לבקש תואנות נחוש יותר לעיגון היבמה כי עיגונה רב מעיגון אשתו כי יש לה יותר מארבעה שנים שהיא ממתנת וגם אשתו נשואה כבר לו מכמה שנים ויש לה פת בסלה מה שאין כן ביבמה זו שעדיין אינה יודעת אם ייבם או יחלוץ ועל כן נשאל מחילה מן הרבנים על כי נהיה חייבים להכריזו בכל קהלותינו בארץ ישראל עד אשר ישוב ורפא לו.

נאם המבי"ט.